

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljan-
jem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spr-
jemajo. —
Za oznanila se pla-
čnje od navadne vrstič-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Knez Alojzij Liechtenstein pri obletnici kat. društva v Mariboru.

Nasprotniki naši so že ponosno po časnikih trobili, da so dnevi kat. društev šteti. Ali 300 zbranih katoliških mož pri obletnici kat. društva v Mariboru je pokazalo, da se liberalci varajo. Potreba kat. društev se množi in čedalje bolj čuti in zakaj? Zato ker ljudem razvaline, koje liberalizem okoli sebe dela, čedalje bolj nepovoljne, neznosljive prihajajo. To je tudi prvi govornik, jasni knez Liechtenstein, kaj mično, živahno in prepričevalno dokazal. Govoril je o prvi točki: o zboljšanju sedanjega slabega stanja človeške družbe, prilično tako-le: Ljudje so sedaj po vseh stanovih nezadovoljni. Kdo je tega kriv? Nesrečno liberalno gospodarenje. Pred 15 leti so liberalci obetali zlate gore in pečene golobe, da bo le treba usta odpirati in požirati. A sedaj začenjajo ljudje sprevideti, da zlatih gor nikder ni in tudi pečeni golobi njim niso v usta leteli, čeravno so ta široko nastavljali; vsled tega je sedaj vse nevoljno!

Liberalci preganjajo krščanstvo povsod, ker je to njihovej grabljevji sebičnosti na potu. Sicer pravijo: vera mora biti, vero imamo tudi mi. Res, liberalci imajo vero, ki je nekoliko dni še starejša od judovske. Kajti preden je stal sveti šotor in je Mozes dobil drugič plošči z 10 zapovedami, so Izraelci plesali, peli in molili pred zlatim teletom. A zlato tele je Bog sedanjih liberalcev!

Nek tujec je našel otroke, kako so na ulici igrali; stopi med nje in pravi: otročiči, bi li radi dobro jedli in pili? O da, radi bi dobro jedli in pili. Dobro, tedaj pa pojdite z menoj v gostilnico! Sli so vsi v gostilnico, so dobro jedli in pili in tujec ž njimi a naposled je tujec rekel, da pojde si po cigaro — in je preminol. Otroci in njih stariši so morali vse sami plačati. Enaka je v Avstriji z liberalizmom. Ta je prišel kakor imeniten tujec k nam in djal: otroci avstrijski, hočete železnic? Da, da, železnic hočemo imeti! Želiti kaj bank? O se vé, čem več, tem bolje.

No, hočete družb in papirnatih podvzetij? Le sem ž njimi! Hočete denarjev? Le denarjev, le denarjev! In sedaj so se otroci avstrijski vsedli s tujcem liberalizmom za mizo liberalnega gospodarstva. Toda kaj se je zgodilo? Tujec liberalizem se je nazrl in nadeval — a naposled otroke v revni zadregi brez pomoči zapustil. Prišel je denarstveni polom. Ubogi ljudje so prepozno spoznali, da so milijone zgubili. Skoro ves manjši kapital je preminol v žepih Judov in nekaterih liberalnih mogotcev. Večina bila je goljufana, slečena. Delalci, manjše obrtništvo je prišlo skoro na nič, kmetsko ljudstvo pa je preobloženo z davki. Nezadovoljnost postala je v Avstriji skoro po vseh stanih občna.

Kaj hočemo tukaj Katoličani, kaj avstrijski konservativci storiti? Pred vsem zahtevamo enakih pravic pri enakih bremenih z liberalci. To je vse. Brž ko zadobijo konservativni stanovi, posebno kmetski, pravice, kakoršnih imajo liberalci v svojih advokatskih, trgovskih in obrtnijskih zbornicah, nastopi — konec in račun s tujcem liberalcem. In ta konec, ta račun pride gotovo.

Cesarja Karola V. prededa našega sedanjega cesarja, so na lovu 3 tolovaji prejeli. Prvi je rekel: sanje tolovajev so vselej resnične. Sanjalo se mi je, da sem oblekel cesarsk plašč in je vzel škrlatast plašč cesarju raz rame. Drug je djal: meni se je sanjalo, da sem dobil cesarsk meč in je vzel cesarju meč iz nadobočja. Tretji pa je rekel: meni se je sanjalo, da sem trolil v lovski rog cesarjev. Cesar mu pa reče: dobro, vendar poprej ti hočem pokazati, kako se trobi. Cesar nastavi rog in glasno zatrobi, da je njegovo spremstvo kmalu vse okoli nja stalo in drzne tolovaje prejelo. Tedaj pa reče cesar: tudi jaz sem imel sanje. Sanjalo se mi je, da je na suhi hruški viselo troje tolovajev, in ker so cesarjeve sanje vselej resnične, zato ukažem, da ove tolovaje nato-le suho hruško takoj obesite! Zgodilo se je. Enak bo konec liberalnega gospodarstva. Tako vsaj se nam konservativcem sanja o

koncu liberalizma in sanjariti bo vendar še dopuščeno v svobodni Avstriji?!

Da se pa sanje ove uresničijo, je treba pripoznati I. da je občna nezadovoljnost ljudi jako nevarna Avstriji. II. Zakrivila je njo novošegna nevera. III. Ta je rodila a) čedalje večjo razdrobljenje človeške družbe, b) vedno večjo moč in nasilstvo kapitala v političnih in gospodarskih zadevah, c) grabežljivost čestilakomnih vladarjev, ki narodom nalagajo silne krvne in denarne davke ter tudi miroljubne sosede silijo v enake žrtve. Vse to pak je pripomagalo da 1) manjše obrtništvo in rokolstvo peša 2) da je kmetovalstvo z dačami preobloženo, 3) delalci po fabrikah tlačeni in 4) da kapitalisti ljudi neusmiljeno gulijo in slačijo. VI. Pomočki so: obnovljenje krščanskega mišljenja in ravnanja pri ljudeh. Krščanstvo ukazuje ljubiti vsakega človeka; krščanstvo edino zamore krotiti grdo sebičnost posameznih ljudi, stanov, strank in držav. Vsled tega se mora pripoznati delalcem, malim obrtnikom in kmetovalcem stano vska enakopravnost v državi zraven stanu velikih obrtnikov (fabrikantov). Ovim stanovom se morajo dovoliti samostalne zbornice, kakoršne so tržne in obrtnijske zbornice, da bodo mali obrtniki, delavci in kmetovalci zamogli zagovarjati in braniti svoje koristi ravno tako, kakor sedaj advokatske trgovske in obrtnijske zbornice. Le tako bo mogoče a) ljudstvo obraniti neusmiljenega izsesavanja po sebičnem kapitalu; b) storiti, da bo država za vse stanove skrbela enakomerno; c) da nastane polagoma dovolj dobro in krepko pravo za kmetovalce, za obrtnike in za delavce, zraven že obstoječega prava trgovcev, na mestu postav, ki sedaj le enostransko podpirajo velike obrtnike. V. Obnovljenje krščanstva se pa ima kazati 1) v krščanski odreji mlajine, in v skrbnem posvečevanju nedelje in 2) v djanski krščanski ljubezni.

Blizo 300 zbranih mož je govor kneza Liechtensteina pazno poslušalo in vse njegove nasvete s živijo-klici sprejelo.

Gospodarske stvari.

Kako ribnike za karpe narejati in ž njimi ravnati?

II.

M. Če reka ali potok skoz ribnik teče, mora se struga s hosto tako pregraditi, da pravi jez nastane in se ribam pot v reko ali potok zabrani. Vejevje se plast na plast tako visoko polaga, da ga ribam ni mogoče preskočiti. Voda se mora, kolikor le mogoče v vedno jednaki visokosti držati, poleti pa je skrbeti zato, da na enkrat preveč vode v ribnik ne priteče in tako voda previsoko ne nastopi, ker ribe rade frišni vodi nasproti gredó in tako svoje pašnike zapustivše

lahko v roke grabežljivcev pridejo. Če se poleti ob suhem vremenu ribnik napaja z vodo, se naj to vedno po dnevu godi, po noči pa naj se voda zopet ustavi. Kedar se ribi, je dobro gledati in skrbeti za to, da se v ribjo jamo zamore frišna voda dopustiti, da se omedlevajoče ribe okrepečajo.

Ob suhem vremenu voda v ribniku splahnuje in obrežje bolj in bolj subo prihaja. Močvirne rastline se kisajo in gnjiti začno in karpi se pašnike svoje zapustivši v globočejo vodo podajo. V ribnikih, v katerih se ribe drstijo, se ikre ob travi položene rade posušé, če voda pada in konec vzamejo. Dobro je, če se v ribnike, kateri so bili poleti obdelani, voda polagoma napušča, da jih more živina pred pristopom vode popasti in se raznim mrčesom prilika da, prav obilno zarediti se. Ko začne voda više stopati, pridejo karpi zelo radi v take kraje in se po njih pasejo. Tako ravnanje z ribnikom in tako obdelovanje veliko pripomaga, da se v njem več rib zaplodi.

Ker karpi svoj živež večidel ob plitvem obrežju iščejo, tako je v obče priličneje, mesto večjega, globočjšega ribnika, jih več manjših in bolj plitvih narediti.

Močvirnati osredki, ki se radi nad vodo iz različnih povodnih rastlin narejajo in po ribniku sem ter tje plavajo in dalje gosto ločje ribji pridek izdatno zmanjšujejo. Da se ločje in trstikovke tako silno ne zaredi, se mora ribnik po letu večkrat pod vodo poseči, ali pa takrat, ko se voda iz njega spusti in se dno posuši, korenice požgati. Močvirnati osredki se morajo na razne strani prerezati in razdeliti, cvetje potem na obrežje splava in se iz vode potegne. Tudi pomaga o mrzlem vremenu vodo spustiti, da dno premrzne. Potem se navozi na osredke več palcev debelo peska, da ne morejo več na vrh vode vzplavati, ko se ribnik zopet z vodo napusti.

Po zimi je dobro, če se ribnikom prtok in odtok vode pusti. Kedar led ribnik pokrije, se mora nekoliko v stran od tistega kraja, na katerem se po zimi navadno karpi vzdržujejo, da jih ne more kdo z ostri nabadati, led presekati. V večjih ribnikih se take luknje 5—8 sežnjev na dolgo in 3—4 črevlje na široko izsekavajo in potem vsak dan led iz njih potegne. Če debel sneg na led pade potem pa odjužno vreme nastopi, da se sneg skoz in skoz vode napije, takrat je za ribe velika nevarnost, da zime konec ne vzamejo. Voda postane žolte, mlečne ali celo rujave barve, okoli lukenj se prikažejo medli kebri, ki začno pojemat in erkati, jim sledijo ribe vse medle, hlastavo zajemajo zrak, in začnejo konec jemati. Najpoprej erkajo raki, potem žabe, na to ribe roparice in slednjič karpi. Okoli lukenj se gonijo tropoma vrane in vrani. Proti tej nevarnosti varuje le pomnoženje lukenj v ledu, prtok frišne vode in slednjič prisiljeno ribljenje, da se še pogube reši, kar že ni poginilo.

Pa tudi poleti se zamore zgoditi, da začno

ribe kupoma konec jemati, posebno če vsled velike vročine voda v ribniku splahnuje, tako da se nekoliko dna sušiti počne. Rastlinske in živalske stvari postanejo plesnive in gnjile, kar je ribam pravi strup. Najrajše se kaj takega zgodi v ribnikih, v ktere priteka mnogo gnojnih delkov in gnojnic. Ribe plavajo tik pod površjem vode, zajemajo zrak in slednjič konec jemljejo. Obilen dež je v tem slučaju najboljši pripomoček ali pa tudi močen prtok vode posebno če je mrzla. Če vse to nič ne pomaga ali ni mogoče, se mora pa ribiti.

Če so v kakem ribniku ribe na tak način poginile, tak ribnik se mora iz nova obdelati.

Imenitno je tudi pravilo, po katerem ne gre preveč rib v jeden ribnik posajevati. V prejšnjih časih se na to ni dosti porajtalo in mislilo se je, več rib, boljše je. V novejšem času so pa posebno v krajih, v kterih se z ribstvom v ribnikih pečajo, do drugega spoznanja prišli namreč, da se iz prenapolnjenih ribnikov ne le manjših, ampak tudi nekoliko manj centov rib dobi. Na severnem Nemškem, kjer imajo veliko ribnikov in se z ribstvom mnogo pečajo, so prišli do skušnje da v dobrem ribniku na oral ne sme več rib priti kakor 160—200. V dobrem ribniku so karpi v 3. letu godni za prodajo, navadno pa še le v 4. letu. V male ribnike se sme razmeroma več rib devati, kakor v večje. V obče pa ni koristno v jednom in istem ribniku karpe različne velikosti in starosti vkup rediti.

Biki marijahoferskega plemena se bodo od kmetijske družbe štajerske prodavali 25. septb. v Mariboru in sicer po 30% nižji ceni, kakor so bili nakupljeni. To pa v povzdigo govejske živinoreje v Slov. Bistriškem, Konjiškem, Slov. Gračkem in Mariborskem okraju, kolikor ga je na levem pobrezju Drave. Za te kraje so namreč ovi biki namenjeni in le posestniki iz imenovanih krajev zamorejo za nje dražbati. Vsak mora imeti pismen izkaz od župana, da je res posestnik in živinorejec iz omenjenih krajev. Vrh tega mora pismeno obečati, da bode bika skozi 1 leto na krave tudi drugih posestnikov spuščal za 30 kr., vendar le 1 krat na den; sicer ne dobi bika. — Marijahofersko goveje pleme se prišteva planinski in hribovski živini in je na Štajerskem zraven murico-dolskega (Mürzthaler) najbolj porajtano. Ime je dobilo od Marijahofa ali Marijinega dvora, farne vesi blizo Neumarkta in Rudolfove železnice na Gornj. Štajerskem. Benediktinski samostan št. Lambrehtski ima ondi prelepo pristavo in najizvrstnija goveda marijadvorskega plemena.

Tega plemena goveda so sploh velika, mesnata in močna na dobro postavljenih nogah. Dlaka je rumenkasta, kakor so zemlje, včasih tudi bela in svetličasta; glava je majhna z nekoliko obočnim nosom; rogovi so na zunan in potem na vzgor zakrivljeni, ob konca nekoliko nazaj obrnjeni,

lepo gladki in okroglasti; ušesa in očesa so primerno velika; smrček, jezik, nebo in ustnice imajo navadno živo barvo, vrat je raven, kratek, širok in mesnat, krčeljel močen in tenek; hrbet in križ raven; život dolg, prsa precej široka in globoka, rep tenek z belim šopkom ob koncu; parklji so rumeni, vime veliko.

Marijadvorska goveda dajajo najbolj okusno meso, čeravno so tudi s slabo polago še zadovoljna. Rastejo tako hitro, da že v 1 letu skoro dorastejo. Mlekarice so Marijadvorske krave jako pridne, za vprego pa menj sposobne.

Smod, pikec, zeleno in kislo gnjijenje je zraven hude toče, ki je vinograde celih okrajev na več let poškodovala, najbolj krivo, da se je upanje na bogato branje ali trgatav na Štajerskem znatno zmanjšalo. Tu pa tam bodo res imeli lepo branje ali sploh na Štajerskem z njim le srednje kaže, med tem ko se drugod veselijo trgatvé, kakoršne že dolgo niso imeli.

Smod je dvojen, prvi se prikaže, kedar grozdje cvete, drugi pa nekoliko poznej. Ako namreč ob času cvetenja pogosto mrzel dež pada, se nježni grozdiči preveč razhladijo, pretekanje redilnih snovi se njim ustavi, kožica skrči; listki in grozdiči se začnejo sušiti in naposled odpadejo. To je prvi smod. Drugi pa se grozdja loti, kedar so mu jagode že precej narastle.

Letos je največ škodoval drugi smod, ker so se od 26. junija do sredine julija mrzle plohe menjavale s solnčnim sijanjem, kar je zavolj smoda najbolj nevarno.

Smod se spozna iz tega, da grozdiči postanejo medli in mlohavi, potem rujavi, suhi in črni in padnejo na tla. Vendar vselej se ne pogubi ves grozdič, ampak le posamezni njegovi deli. Tudi na listkih se spozna smod; ti se namreč ali popolnem ali deloma posušijo in postanejo krbki, da njih veter v prah zmelje in popiha.

Pikec je druga nevolja, ki po letu naše vinograde nadleguje. Kako da se pikec naredi, o tem so ljudje različnega mnenja. Vendar resnico bodo najmanj zgrešili, kateri si pikec mislijo tudi kot poseben nasledek mrzlih dežev, drobne toče in rane megle, če je potem naglo prisijalo vroče poletno solnce. Mrzla deževa kaplica, drobno točino zrno in meglina sraga, ki je padla na precej bolj toplo jagodo, stori, da se kožica skrči, največkrat tudi brž razpoči in majhne krastice naredi, ki se vsušijo in kot črne pike na dan stopijo. Vsled tega ne more zadeta jagoda enakomerno zoriti, hranjuje v sebi le malo cukra in ostane sploh drobna in brez sočnjave. To je pikec. (Koniec prihodnjič.)

Sejmovi. 27. sept. v Svetincih. — 29. sept. na Vranskem, pri sv. Lovrencu na Dravskem polju, v Mahrenbergu, v Cmureku, v Pilštanju, v Šoštanju in v Vržeju.

Dopisi.

Iz Maribora. (Obletnica kat. društva. — Resolucija zoper g. Seidla. — Knezoškof). 19. sept. bil je lep jesensk dan, prav prikladen za obletnico, katero je tukajšno kat. pol. društvo letos obhajalo nenavadno sijajno gledé deležnikov, odbranih predmetov in govornikov. Zbralo se je mnogo udov pa tudi gostov, med njimi blaga narodnjaka g. profesor Žitek iz Ptuja in g. dr. Geršak iz Ormuža. Vseh navzočih mož smo našteli blizo 300. Odbrane predmete so vsi govorniki lepo in izvrstno razpravljali. Najbolj zanimival je mladi in jaki knez Alojzij Liechtenstein. Marsikateri je rekel: ta bo še kedaj minister. Naš povsod neumorno delajoči g. kanonik Kosar so nas razveselili z izvrstnim govorom in težaven in nevaren predmet o turskem prašanju bistroumno in previdno razložili. Takisto velja o g. baronu Reyerju in g. poslancu Hermanu. Njuni nasvet se je v obliki odborovega predloga enoglasno sprejel namreč: novi odbor naj skuša poizvedeti in prihodnjemu zboru poročati ali in kako bi se dalo novo društvo osnovati ali obstoječe mariborsko tako raztegniti, da bi imelo pravico, udov nabirati po vsej lavantinski škofiji in zborovati v sleherni politični srenji Slov. Štajerske. Hvaležno sprejet je bil tudi govor g. Brgleza, ki je priporočil sledečo resolucijo zoper liberalne poslance, kakor sta g. Seidl in pa Forregger: zbrani društveniki odločno ugovarjamo personalni — uniji z Ogersko. Kajti ona bi naše denarstvene in trgovinske zadeve nemilo zadela, skupnega ministra vnanjih zadev zatrla, cesarsko vojno na dvoje razčesnola in tako punt od l. 1848. vendar do zmage dognala, Avstrijo pa v nevarnost propada spravila. Da g. Seidl in njegovi liberalni pristaši potrebo personalne unije zagovarjajo z denarstveno zadrego, to druga ni, kakor očiten dokaz, kako nezmožni da so ustavoverni liberalci Avstrijo urediti, je resen opominj, da naj odstopijo in prostor dajo federalistom, kateri edini so sposobni Avstrijo urediti na podlagi pragmatične sankeije in pa oktoberske diplome. Ti edini so resnično voljni, kakor Bogu dati, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega, tako tudi cesarstvu prihraniti, česar potrebuje in deželam in narodom pustiti, kar njim po pravici gre. Resolucija bila je sprejeta enoglasno. V novi odbor so voljeni g. grof Brandis, dr. Gregorec, prof. Skuhala, predstojnik Dovnik, uradnik Katschthaler in kaplan Fišer; namestniki: obrst Beranek, predstojnik Fluher in kaplan Žmavec. Ob koncu zborovanja so še Milost. naš knez in škof spregovorili in svoje veselje izrekli o sijajnem shodu pa tudi opomnili, „kako nepovoljno zapazijo, da marsikdo ni navzoč, ki bi zamogel in imel navzoč biti — upajo, da bodo prihodnjič marljivejši.“ Hvala Njim za veljavno besedo! Potem so zbranim podelili apostolski bla-

goslov, katerega je društvu grof Brandis pri sv. Očetu bil izprosil, ko se je v spomladi v Rimu mudil. S živijo - klici na papeža Pija IX. in na svitelega cesarja Franca Jožefa I. bil je lep zbor skončan.

Iz Ljutomera. (Nemčurski strežci v Stročjivesi.) Da bodo znali pošteni slovenski kmetje, pri katerih še mož beseda kaj velja, kako ravnajo zaslepljeni in pomilovanja vredni nemškutarčeki po vaseh, njim povemo sledečo prigodbo, h kateri pa še zraven pristavljamo, da kedar človek enkrat pod noge vrže to, kar je razumno mislečim ljudem najsvetejše, namreč materinščina in narodnost, da jim po tem takim tudi v drugih rečeh nič ni več sveto. Nemškutar prvič zataji svoj rod in po takim tudi svojo mater, — kako bi potem pri drugih rečeh mogel biti istinit! Zapomnite si to slovenski kmetje!

V nedeljo 12. t. m. bila je v Stročjivesi volitev enega zastopnika v krajni šolski svet. Stročjaves imela je dozdej enega svojih najboljših mož v krajnem šolskem svetu, ki si je po mnogoletnem prebiranju raznih časnikov in podučljivih knjig — nabral mnogo koristnega znanja in skušenj, ki jih zdaj kot župan v korist občine obrača; slovi pa tudi kot najumnejši čebelorejec v celej okolici okrog. Ker je pa s prepričanjem Slovenec in sploh pošten mož, ni mogel po svoji vesti v dozdejnem krajnem šolskem svetu pripuščati, da se ljutomerska šola, katero le slovenski otroci obiskujejo in le slovenski žulji vzdržujejo, ponemči; on ni mogel dopuščati, da bi se ljutomerski občini od tistega poslopja, katero so zraven občine „Ljutomer“ tudi vse druge k tej šoli pripadajoče občine postaviti pomagale, nasproti obstoječi pogodbi plačevalo vsako leto 60 gld. — najemščine itd. To tedaj ljutomerskim nemčurjem ni bilo po godu; podšuntali so tedaj nekatere zaslepljene odbornike v Stročjivesi, da so ti pri volitvi popustili Marka in volili moža, ki je ljutomerskim nemčurjem bolje po godu. Radovedni smo vendar sedaj, kako milost si neki bodo ti obžalovanja vredni možje pri ljutomerskih nemčurjih pridobili! Lansko leto je Stročjaves pogorela; med prvimi prijatelji in podpiratelji bila je ljutomerska okrajna založnica, katero je okrajni načelnik g. Ivan Kukovec na noge postavil in jo zdaj z drugimi vrlimi narodnjaki vred v prid tukajšnjega ljudstva vodi. Taista je tedaj kmalu v začetku svojega delovanja revežem na pripomoč priskočila, pogorelcem pa tudi brez izjemka s posojili pomagala. Ravno te založnice pa se tudi zelo radi i isti ljutomeržanski nemčurji, ki so tako zagrizajeni neprijatelji Slovencev, poslužujejo, ktera jim nikako svoje pomoči ne odreka.

G. Kukovec in še nekateri pošteni narodnjaki, so skoz 2 $\frac{1}{2}$ leta vse svoje delovanje pri založnici brezplačno opravljali; prvi je tudi dal svoje poslopje in druge reči taisti zastonj. Na tak način se je dal prihraniti lep denarni znesek, ki se je

pri zadnji skupščini okrajne založnice, po nagovarjanju in prizadevanju g. Kukovec-a v znesku od 1000 fl. — poklonil za zidanje poslopja Narodne šole v Ljutomeru. On je tukaj kot načelnik okrajnega zastopa, ki mu je mar za duševno in materialno povzdigo ljudstva, izhobil pri okrajnem zastopu sklep, da se za zidanje Narodne šole v Ljutomeru, ktere bi se potem otroci celega okraja posluževali, 4000 fl. — iz okrajnih sredstev dozvoli. In v tem delovanju naprej stopati, kakor vemo, ga je čvrsta volja. Zdaj pa nam naj zaslepljeni stročjanski možje pokažejo v Ljutomeru nemčurja, ki je dozdej take žrtve bodisi za šolo ali kake druge občne koristne namene doprinesel! Ker tedaj stročjanski možje pomagajo ljutomersko Narodno šolo podirati ne pa zidati, zato se samo po sebi zastopi, da bodo zgoraj omenjeni zneski morali drugim bolj hvaležnim namenom služiti. Ali radovedni smo vendar zvedeti, koliko bodo neki ljutomeržanski nemčurji Stročanjem, ko bodo poslednji svojo nameravano šolo enkrat zidati začeli — pomagali! Naposlednje pa naj svet tudi izvé imena tistih obžalovanja vrednih stročjanskih odbornikov, ki so proti narodnemu županu na zadovoljenje slovenskih neprijateljev glasovali. Ti so: Puconja Matjaš, Kranjc Lojz, Sever Jožef in Vršič Ivan. Med temi sta prva 2 možko besedo podala, da bodeta Marka volila, ali bila sta naposlednje figamoža. Naj se pa tudi nemčurji svoje zmage posebno ne veselé, ker tista 2 slovenskih kmetov, na ktera se zanašajo, bodeta poslednjič slišala glas svoje vesti in ljudstva, med katerim živeti morata, in za korist bo njima sigurno več mar, kakor za pest ljutomerskih nemčurjev.

Iz celjske okolice. (V črne bukve s takim učiteljem!) Poslednja številka „Sl. Gosp.“ poroča nekaj o našem šolstvu, in poveda, kako se po naših slovenskih, ljudskih narodnih šolah slovenskim otrokom nemščina v glavo vbija. V dokaz le en izgled. V Vojniku blizo Celja bila je 9. t. m. očitna poskušnja. Otroci so prav vkretno odgovarjali in kazali, posebno v I. in II. razredu izurjenost v predpisanih predmetih. Toda v razredu, v katerem podučuje nadučitelj, slišati je bilo malo mile slovenščine. G. nadučitelj je stavil prasanja sploh v nemščini, in ker mu niso šolarji zamogli v čislanim nemškem jeziku odgovarjati, je bil sam: učitelj in šolar. — Kaj zamorejo otroci koristnega si pridobiti, ako učitelj blizo tako-le praša: „Umfang enega kreisa meri toliko, kolikor znese njegov Durchmesser (tako? Ured.)? itd.

Da bi g. nadučitelj Vojnički pokazal barvo svoje narodnosti, zasviral je na goslih koncem 3 nemške pesmi, šolarji so jih peli, slovenske pa **nobene**. S kratka, g. Kupnik je nemškutar prve mere. Škoda, da v „Reichu“ ne vejo za njega. — G. boter! spreobrnite ga! Obilne zasluge si bote za drago našo domovino pridobili. Zdi se nam, da se je celjska usnjarska trdnjava razrušila, ter se stavi na podlagi pokojnikov v Voj-

niku, in g. nadučitelj je vodja stavbenega odbora. Sramota za celo narodno učiteljstvo. Narodni učitelji bi se ga naj izogibali, kakor u. . . kožuha.

Iz Dravinske doline. Redka in lepa slovesnost se je 13. t. m. v Studenicah obhajala.

Č. g. Jožef Altman, Studenički župnik, ki je l. 1861 s svojimi sošolci — tudi sedajnim milostljivim našim knezoškofom — 25letnico ali srebrno mešo obhajal, je danes že drugi jubilej, namreč kot 25letni dušni pastir te fare slovesno praznoval. Vse je se združilo to slovesnost povelicati in g. jubilanta počastiti in razveseliti.

Mil. knezoškof so mu čast duhovskega svetovalca Lav. škofije podelili, Studenički tržani so mu diploma — pismo — častnega tržana poklonili, č. g. dekanjski oskrbnik Kandut so v ginljivem nagovoru v cerkvi in pri mizi k jubilejski sreči lepo čestitali; g. patron Sparovic, 25 duhovskih tovarišev in več svetnih prijateljev od blizo in daleč mu je osebno, in pa pismeno svoje veselje in sočutje skazalo, in 24 venčanib deklic ga je k altarju spremljalo, in za delavnik se je nenavadno obilno ljudstva tega sv. opravila udeležilo. Pri mizi pa je posebno izvrstna čestitnica zložena od dobro znanega pesnika J. Virk-a, jubilarovega sošolca, vse goste razveselila. G. jubilar pa je tudi po svojem značaju take časti vreden, kot star, moder, miren in ljubezniv, ponižen in zadovoljen mož. Ni iskal časti, zato pa je čast njega iskala in našla.

Pa tudi Studeničani, ki so g. jubilanta tako lepo poslavlili, so s tem tudi sebi čast pridobili in lep izgled hvaležnosti do svojega dušnega pastirja drugim farmanom dali. Čast, komur čast gre. Živili!

Iz Gradca. (Svoboda, urednik „Tagespošte“, odstavljen.) Čitatelji G. „Tagespošte“ so že gotovo zapazili, da postaja ta list v novejšem času saj nekoliko pravičnejši nemškim narodom. Čudno je posebno da nemško-liberalna „Tagespošta“ tu pa tam celo hercegovinske Kristijane zagovarja nasproti judovsko-turškim listom na Dunaju, češ, da je „turška sila“ nad ubogo rajo zares že prekoračila vse meje. Čudno, da list začenja tudi nekoliko bolj dostojno govoriti o verskih zadevah, čudno, da ne šunta več proti Don-Alfonzu, še bolj čudno, da mirno prenaša došli ukaz, da mestni zastop mora zopet postaviti steber sv. Trojice, kojega je hotel lepo na tihem odstraniti. — Jeli strah pred vsemo-gočnim drž. pravdnikom postal tako močen, da ga sili k poštenejšemu obnašanju, jeli 2kratna konfiskacija zauzročila take nasledke, kdo zamore uganko rešiti? Gotovo je, da se je uredništvo Tagespošte drugi osebi izročilo; prejšnjemu glavnemu uredniku Svobodi dali so slovo. Svoboda pa sedaj neki hoče na lastno roko ustanoviti drug list, najbržej kako „neue freie“ po kopitu svojega dosedanjega uredovanja. Pač škoda za denar, škoda za trud in skrb, ki bo ga novi list stal. Prazne

besede o liberalizmu, sirovo psovanje duhovnikov, zaničevanje verskih resnic in grdo sramotenje Slavjanov dan danes noče več take čarovne moči kazati. Bolje, da Svoboda gre, kamor sodi — med Pruse.

Od Voglajne. (G. Haas kot predsednik okrajnega šolskega sveta.) Nek pisatelj iz Celjske okolice se v 38. št. „Slov. Gosp.“ jezi, da je šivar k javni šolski skušnji bil poslan. — Koliko gospodje šole čislajo in za-nje marajo pokazal je isti okrajni glavar, ko je za slovesni sklep šole v Slivnico nad Voglajno bil graščinskega slugo v Jelševem gradu za komisarja odločil. Kako se sluga ali strežaj piše ne vem. Mislil ga kličejo, kedar mu kaj ukazujejo. Drugo leto pride grajščinski sodar ali volár?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Delegacije avstrijsko-ogerske (prav za prav nemško-madžarske, ker razve par Poljakov ni nobenega Slavjana zraven) so 21. t. m. začele zborovati na Dunaju. Nemci so izvolili Šmerlinga, Madjari pa Szögyenyi-a v predsednika. Obadva sta hvalila Andrassy-a, se hudovala nad zadregami zavolj turških Slavjanov upornikov, tožila o „krahu“, katerega še vedno ni konec. Ministri zahtevajo 109 milijonov za skupne stroške, med temi $17\frac{2}{3}$ milijonov za nove kanone, katerih bi se naj pripravila prva polovica l. 1876. druga pa le l. 1877. — C. k. namestnik na Tirolskem je vsem okrajnim poglavarjem zaukazal, razobešanje pruskih črno-belo-rudečih zastav zabraniti in iz šol pisavne teke odpraviti, na katerih se podoba pruskega cesarja, cesarjeviča, Bismarka šopiri. Bi tudi na Štajerskem bilo potrebno zlasti pa v Gradeu, kamor je te dni kakih 1000 pruskih narovoslovcev, večjidel opičarjev, prišlo zborovat ali prav za prav pijančevat — 4000 bokalov štajerskega vina so že naprej hoteli imeti podarjenih — in Katoličanov štajerskih zasramovat, ker pravijo, da nam je še le njihov Luter pravo luč pameti prižgal. Gradčani pa so njih slavili — s pruskimi zastavami; celo na starodavno deželno hišo štajersko so posadili velikansko prusko bojo. To je neznosljiva ošabnost na eni in nedostojna strahupezljivost na drugi strani. — Ministri so sedaj vsi doma na Dunaju in pripravljajo nove cerkvene postave, n. pr. gledé patronštva, ustanovljenja far, gospodarenja s cerkvenim premoženjem. O polajšanju silnih dač pa ni slišati nič.

Ogerski minister Wenkheim se bode umaknil Tisza-ju, ki hoče vse pod svojo oblast spraviti. — Sicer pa Madjari marljivo dolgove delajo; v par letih že 300 milijonov. Sedaj mislijo zopet na nov dolg in povzvišanje dač. Liberalci pač povsodi delajo enako — dolgove in večje dače. Kedaj bo že zadosti?

Vnanje države. Pruski cesar neki vendar pojde na Laško in Bismark ž njim. — Bavarski

ministri so sami prusaki in nadelujejo Prusom pot v Bavarsko, čeravno njim večina patrijotičnih poslancev nasprotuje. Zato mislijo ti, da njih bo Prus brz pograbil. Neki katoliški list je te dni novico med svet pognal o skrivni zvezi Andrassy-a z Bismarkom, vsled katere bi Prusi vzeli južno Nemčijo, Avstrijanci pa sosedne turške dežele. — Karlisti so vzeli veliko in bogato mesto Ingualado. — Romuni zbirajo čedalje več vojske pri Krajovi na srbski meji. — V Braziliji v južni Ameriki se je frajmavresko ministerstvo umaknilo novemu, ki je preganjanju sv. Cerkve konec storilo. Zaprti škofi so oproščeni.

Jugoslavjanska vojska zoper Turka.

Srbska skupščina je s 71 zoper 44 glasov sklenila za uboge ustaše ničesar storiti. Vsled tega tudi Črnogorci ne bodo udarili na Turke. Ali kljubu temu upor napreduje. V Hercegovini so bili Turki hudo tepeni pri Gačkem, kder je Nedjib paša s 3 bataljoni preminol, še huje pri Pivnem in Kolašinu, kder je padlo 300 Turkov, najbolj pa v Glavskem dolu. Ustaši pod vodstvom Pavlinoviča so Husaju-pašo ranili, njegovih 8 bataljonov razpršili, 200 Turkov pobili, še več pa ranili, 200 pušek, 80 mečev, 31 revolverjev, mnogo živeža in 1000 glav živine zaplenili. Turkom je naša vlada izbarkanje konjev in vojakov prepovedala. V Bosni se upor širi; pop Žarko je zvezo Bosnije s Carigradom pretrgal. — V Bihaču so Turki 12 trgovcev ubili, v Radojevu pa 2 Kristijana živa na kole natakneli. Po Uni in Savi plava mnogo mrličev! Kakih 70.000 ljudi je že k nam pribežalo. Cesar so ukazali vsakemu dajati po 7 kr. in za otroke po 3 kr. na den, da gladu ne umirajo!

Razne stvari.

(Popravek.) V „Smešničarju“ 10. v št. 36. „Slov. Gosp.“ se nam je krivo poročalo. Mesto: Vuzeniški se ima brati: Ribniški župan, t. j. Carl Puhr. —

(Iz Ljutomera) se nam poroča, da je Miha Belošak iz Banovec nesrečno v Muro padel in se utopil; v Kristancih pa je 4letnega dečka prod zasul in usmrtil.

(Premiranje konjev v Mozirju) bilo je 14. sep. Na ogled bilo je postavljenih 59 konjev a obdarjenih samo 7 kobil in 4 žrebeta. Našla je se velika pomanjkljivost v podkavanju. Zarad mozirskega žrebca Hernija se kaže, da je za tamošje kraje pretežak, in je malo čislau. G. Z. št. 213.

(Konkurzni izpit) sta napravila čč. gg. Matija Košar in Lenta Stiplovšek.

(Štajersko učiteljsko društvo) je 15. in 16. sept. zborovalo v Mariboru. Od 1000 društvenikov prišlo njih je kakih 400. Prihodnjič bodo v Celju zborovali.

(Opozorujemo) dotičnike na denešnji inserat; „Wogg in Radakovits“ v Celju!

(Iz Celja) poizvemo, da je nek Martin Zupanec, ki je težak voz premoga peljal, povozil 5letnega dečka Martina Novaka. — V Gornjem Gradu so se fantje stekli in Francetu Drebežu levo nogo zlomili. — Janu Čeligetu v Vonarjih je pogorelo gospodarsko poslopje.

(Spremembe v lav. škofiji). Č. g. J. Ferenčak dobil je faro Vojniško in č. g. Mih. Šantl je umrl; 56 let star. Za namestnika v Kostričnici pride č. g. Brglez, in za II. kaplana v š. Peter pri Mariboru č. g. A. Haubenreich. Zopet v službo stopita duhovnika, bivša v začasnem pokoju: č. g. A. Kavčič za II. kaplana v Vojniku in č. g. Fr. Žajdela za kaplana v Hajdini. — Kaplanija sv. Martina pri Wurmbergu ostane začasno izpraznjena. —

(Dražbe). 27. sept. Jož. Spieler v Pleterjah, 600 fl. (2.) — Jur. Lokan v Sevnici. (3.) — 28. sept. Franciška Toman v Sp. Vižingi, 21.650 fl. (3.) — Blaž Trunkl v Kovačonljem 1790 fl. — 20. sept. Klara Brecl v Hlapjem 13.695 fl. — Mat. Bračič pri sv. Jakobu 6282 fl. — Miha Taušek v Rakitovcu, 3050 fl. — 30. sept. Mat. Miklave v Mahrenbergu 6500 (3.) — Miha Fajs v Mestnji 2589 fl. — Franciška Tušner pri sv. Miklavžu 3030 fl. — dekana Papreja vinograd v Parizlah 700 fl. — J. Stölker v Polzeli 14.000 fl. — 1. okt. Jan Osim v Lembahu 4600 fl. — Jur. Prosenjak v Tepini 7650 fl. — 2. okt. Mih. Zaplata v Vučjivesi 2045 fl. (2.)

Listič uredništva: Dopisi iz Ljubljane, od Pesnice, od nemške meje in g. L. v Lj. prihodnjič!

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptujju		V Celju		V Varaž- dinu		V Celov- cu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	90	4	40	5	—	4	50	5	7
Rži	3	80	2	95	3	90	3	50	3	76
Ječmena	2	90	2	50	3	40	2	40	2	84
Ovsa	1	90	1	60	2	70	1	80	1	65
Turšice	2	90	3	—	3	60	2	60	2	98
Ajde	2	60	2	40	3	—	2	20	2	98
Prosa	3	—	—	—	3	60	2	50	2	63
Krompirja	1	40	1	20	1	60	1	40	1	30
Sena cent.	1	50	1	80	1	—	1	50	1	—
Slame (v šopkih)	1	50	1	30	—	80	1	60	—	—
„ za steljo	1	10	—	90	—	60	1	40	—	—
Govedine funt	—	26	—	26	—	26	—	20	—	22
Teletine	—	26	—	28	—	27	—	22	—	22
Svinjetine	—	30	—	30	—	28	—	28	—	28
Slanine	—	37	—	44	—	40	—	44	—	50

Loterijske številke:

V Gradu 18. septembra 1875: 55 12 14 29 6
Na Dunaju „ „ 23 89 78 86 65
Prihodnje srečkanje: 2. oktobra 1875.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gl. 20 kr. %	70	10
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	165	75
Ažijo srebra	101	95
zlatá	5	29

Razglas.

C. kr. okrajna sodnija v Konjicah naznanja, da se je prostovoljna sodnijska prodaja mlinkega posestva Filipa in Franciške Cugmas v Zafostu urb. 71 ad Seitzdorf dovolila in da se bo dražba na prostoru posestva v Zafostu vršila 14. oktobra od 9—12 ure dopoldne.

Posestvo obstaja zraven mlina na 3 podkolesne vode, še iz 2 njiv in vrta, skupaj 1 oral 13—1400 □° ter se bo pri tej edini dražbi ali po nastavljeni ceni 3200 fl. ali še više prodalo.

Vsak dražbar mora 10% nadavka položiti ali v gotovih denarjih ali v hranilničnih knjžicah v roke prodajalcev. Ti si izgovorijo 2 uri pomislika po dokončani dražbi. Nadalejšne dražbine pogodbe se poizvedó ali pri notarju Schmidu ali pri prodajalcih.

C. kr. okrajna sodnija v Konjicah 11. sept. 1875.

c. k. okrajni sodnik.

Razglas.

Vsled zaukaza slavne c. kr. sodnije v Konjicah se daja na znanje: da se je vsled prošnje zastopnikov dedičev dovolilo prostovoljno dražbinsko prodavanje posestev k zapuščini Franca Pintarja, po domače: Železinger-ja, spadajočih: urb. Nr. 49. ad Seitzdorf; urb. Nr. 22. ad beneficium b. M. V. urb. Nr. 278¹/₃, 298, 284¹/₂, ad Gonobitz, Berg Nr. 87 ad Seitzdorf, Berg Nr. 540 ad Studenitz in Dom. Nr. 6. ad Seiz, pri sv. Duhu, v Klokošavniku in v Tolstemvrhu, ali skupaj, kakor njih je rajni imel, ali, če se tako noben kupec ne najde, v 22 oddelkih, od 1059 □° naprej do 8 oralov in 634 □° namreč: njive, travniki, pašniki, sadunosniki, vinogradi, hoste, hišna in gospodarska poslopja, mlin, kovačnica, po nastavljeni ceni: 2583 fl., 190 fl., 250 fl., 270 fl., 300 fl., 400 fl., 900 fl., 1100 fl., 1300 fl. i. t. d. do 4000 fl.

Dražba se bo vršila 30. septembra t. l. po potrebi pa tudi sledeče dni od 8—12 dopoldne in od 2—6 popoldne na prostoru posestva.

Vabijo se k licitaciji, ki žele kupiti, s to opombo, da ima vsak licitant položiti 10% nadavka od nastavljene cene in sicer v gotovih denarjih ali v hranilničnih knjžicah in javnih obligacijah; tudi so si zastopniki dedičev pridržali 2 uri pomislika po sklepu dražbe.

Upnikom na posestvu vknjiženim ostane vsa njihova zastavna pravica neukvarjena, brez vsakega ozira na to, za koliko se posestvo prodá.

Ostale pogodbe, cenilni zapisnik, izleček iz gruntnih knjig se zamorejo ob navadnih uradnih urah pogledati pri podpisanim notarju kot sodnijskem komisarju.

V Konjicah 18. septembra 1875.

Gottfried Schmid,

c. k. notar in sodnijski komisar.

1—3

Učenec.

Pri nekem mariborskem kupcu z manufakturnim blagom vzame se v poduk, **fant**, kateri je slovenskega in nemškega jezika zmožen. Več se zve v tiskarni J. M. Pajka (v koroškej ulici.)

2—4

!! Denarji !!

se na 8 % obresti (interesov) in še po višej ceni knjižno zavarovalno na dobro posestvo v Mariboru na posodo jemljejo v poštni ulici število 22. zraven loterijske kolekture v prodajalnici moke in vžitkarije.

1—3

300 novih polovnjakov

v lesenih in železnih obročih ima po jako nizki ceni na prodaj

Feliks Schmidl,
sodar v Mariboru.

Hiša,

v Vojniškem trgu pri Celju s 3 sobami, čumnato, 2 kletima, v dobrem stanu; okrog hiše vrt 200□ sežnjev, potem polja 800□ sežnjev, hoste 1400□ sežnjev; se proda za 2000 for.

Natanjčneje se zve pri uradništvu „Slovenskega Gospodarja.“

Anton Scheikel

v gospodski ulici

v Mariboru.

1—2

Za jesenski čas

priporočuje

oblačilna zaloga

gospoda **Antona Scheikel-na** v Mariboru

v **gospodski ulici**
lastnega dela

mnogovrstnih oblačil za gospode iz dobrega, trpežnega blaga narejenih, po uže znani nizki ceni.

Za čč. gg. duhovnike

se priporočujejo talarji iz finega peruvijena po 18—25 fl.
paletot-i iz palmerstona, modri, rujavi, podšiti z dobro črno žido, s kožuhovinščino ali z voljnato robo po 18—40 fl.
Hlače s prsleki vred iz tuskina po 10—14 fl.
V zalogi se nahaja vedno mnogo narejenih oblačil; če nekatero oblačilo ne sodi, se takoji naredi novo po meri; nevšeča oblačila se zamenijo s všečimi.

Plaćilo se sprejema tudi po mesečnih obrokih.

Anton Scheikel

v gospodski ulici

v Mariboru.

„Wogg in Radakovitz“,

2—3

štacunarja za železo

v
Celju

imava vedno v zalogi: mašine slamorezalnice, koruzolušnike, mečkalnice ali drozgalnice za grozdje, potem male priročne mline ali žrne (žrmlje) po najnovejših iznajdbah sestavljene, koje zamoremo kot izmed vseh najboljše priporočati. Napravljena so na valjar za dvojno moko in enojn gres. Dva možka ove žrne lahko gonita in na den po 3 vagane pšenice zameljeta. Žrnam se zamore pritektniti tudi vitalo in potem se njih zamore zamljeti po 4—5 vaganov na den. Imava še tudi drugih mašin na prodaj in rada pokaževa vsakemu kupcu, kako delajo, da se zamore vsak sam poprej prepričati o njih vrednosti in koristi. Letos sva prodala posebno veliko patentiranih mlatilnic na klince. Do sedaj bil je še vsak kupec zelo zadovoljen!